

Jarzęcka, Joanna

Konferencja redaktorów naczelnych z historii nauki i techniki krajów socjalistycznych

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 27/3-4, 730-731

1982

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Obrady dały niewątpliwie przegląd aktualnych prac i zainteresowań badawczych w poszczególnych krajach, stwarzając możliwość porównań i inspiracji. Wykazały jednak równocześnie, że typologia źródeł do historii techniki, a w niektórych przypadkach metodyka ich analizy stanowią w znacznym jeszcze stopniu problem otwarty. Dotyczy to szczególnie źródeł materialnych, innymi słowy mówiąc zabytków techniki, wykorzystywanych dotychczas w zakresie ograniczonym, niewspółmiernie mniejszym w porównaniu do wykorzystania źródeł pisanych.

Można mieć nadzieję, że sympozjum przyczyniło się do zwiększenia intensywności prac w zakresie metodyki źródeł do historii techniki, jak również do kształtowania i rozwoju nauk pomocniczych dla historii techniki. Wydaje się, że byłoby interesujące ponowne zorganizowanie sympozjum na ten temat za kilka lat, co stworzy możliwości oceny postępu w omawianej dziedzinie.

Program sympozjum poza obradami obejmował wycieczkę do kilku historycznych miast słowackich, bogatych w zabytki, również takie, które mają wartość źródłową dla historii techniki. Organizatorzy wycieczki popełnili jednak dość typowy błąd, wynikający z chęci pokazania uczestnikom możliwie najwięcej, przy równoczesnym urządzaniu spotkań z przedstawicielami lokalnych władz i środowisk kulturalnych oraz naukowych. Spowodowało to pobieżność zwiedzania, która — na szczęście — nie dotyczyła wizyty w Słowackim Muzeum Górniczym w Bańskiej Szczawnicy, placówce arduzo interesującej, choć nadal jeszcze rozbudowywanej. Szczególną wartość posiada część muzeum znajdująca się w podziemnych, zabezpieczonych chodnikach kopalni rudy, pochodzących z okresu od XVII do XIX stulecia. Dla zwiedzających udostępniona jest trasa ponad 1 km.

W sympozjum brała udział dwuosobowa delegacja polska w składzie: prof. dr Eugeniusz Olszewski oraz autor tego sprawozdania, który w czasie obrad wygłosił referat: *Zabytki techniki jako źródła historyczne*.

Sympozjum stało się też okazją do zorganizowania posiedzenia władz ICOHTEC-u. Na posiedzeniu tym postanowiono m. in., że następne międzynarodowe sympozjum zostanie zorganizowane na temat: *Energia w historii — przeszłość, dzień dzisiejszy i przyszły*. Odbędzie się ono w Bochum w okresie od 2 do 7 września 1984 r. Przedstawiono też wstępną propozycję przygotowania sympozjum na temat: *Historia techniki i nauk technicznych w Dreźnie w 1986 r.*

Jerzy Jasiuk
(Warszawa)

KONFERENCJA REDAKTORÓW NACZELNYCH Z HISTORII NAUKI I TECHNIKI KRAJÓW SOCJALISTYCZNYCH

W dniach 25—28 maja 1982 r. odbyła się w Berlinie (NRD) konferencja redaktorów czasopism z historii nauki i techniki następujących krajów socjalistycznych: Bułgarii, Czechosłowacji, Niemieckiej Republiki Demokratycznej, Polski, Węgier i Związku Radzieckiego. Organizatorem konferencji — zwołanej z inspiracji prof. dra S. R. Mikulińskiego (redaktora naczelnego „Woprosów Istorii Jestestwoznaniija i Techniki”) — był prof. dr H. Wussing z Lipska (wydawca „Schriftenreihe), gospodarzem — doc. dr med. G. Harig (sekretarz Towarzystwa Historyków Medycyny NRD), który podejmował członków konferencji w sali obrad Wydziału Medycyny Uniwersytetu Humboldta w Berlinie (na terenie tzw. Charité). Celem konferencji było dokonanie wymiany informacji na temat przebiegu prac i prowadzonej przez poszczególne redakcje polityki wydawniczej w latach 1980—1981 oraz podjęcie ustaleń w dziedzinie współpracy i koordynacji problemów i tematów prezentowanych na łamach czasopism z historii nauki i techniki krajów socjalistycznych.

Wystąpienia redaktorów, zaznajamiających w wyczerpujący sposób z organizacyjnym i merytorycznym tokiem prac w poszczególnych redakcjach, ujawniły różnice zarówno w metodach działalności redakcji, jak i w zakresie osiągniętych wyników.

Różnice te występują np. w odniesieniu do wysokości nakładów czasopism (nakład bywa np. regulowany w zależności od objętości numeru; inne czasopisma mają nakład stały w rozpiętości od 800 do 4000 egz.), ich wymiany z zagranicą, jak i na odcinku regularności ukazywania się. W tym miejscu odnotujemy z satysfakcją, że przedstawiony na konferencji przez redaktora naczelnego — I. Stasiewicz-Jasiukową egzemplarz nru 1/1982 „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki” okazał się jedynym, obok „Woprosów...”, wydrukowanym numerem czasopisma z roku bieżącego. Natomiast w zakresie problematyki i poruszanych w czasopismach zagadnień — choć w samym układzie tematycznym poszczególnych czasopism występują znaczne różnice (ilość działów od 6 do 12) — nie odnotowano w zasadzie istotniejszych różnic. Jedyną swego rodzaju specyfiką polskiego „Kwartalnika...” — co wyróżnia ten periodyk nie tylko od czasopism krajów socjalistycznych — są drukowane na jego łamach autobiografie naukowe; co może dziwić — publikowanie autobiografii okazało się kwestią kontrowersyjną i wywołało wśród uczestników konferencji żywą dyskusję.

Drugą część obrad poświęcono ustaleniom w zakresie form współpracy redakcji czasopism. Sugerowano np. publikowanie wspólnych bloków tematycznych w językach kongresowych (np. I. Stasiewicz-Jasiukowa zaproponowała wydrukowanie w języku angielskim w „Kwartalniku...” 1983 zestawu artykułów o Ludwiku Flecku pióra autorów z różnych krajów). Słusznie też zauważono, że ściślejszą współpracę między redakcjami może zapewnić szeroko pojęta wymiana informacji; zdecydowano się na wymianę recenzji książek z historii nauki i techniki, wymianę kroniki życia naukowego (z uwagi na trudności językowe pisanych w językach kongresowych), przysyłanie zapowiedzi zawartości treści przygotowywanych numerów, jak również przekazywanie innym redakcjom listy ważniejszych jubileuszy naukowych, przypadających w najbliższych latach w poszczególnych krajach. Ponadto zgodzono się z wnioskiem S. R. Mikulińskiego, aby zebrania redaktorów naczelnych były zwoływane w krótszych odstępach czasu niż to miało dotychczas miejsce; przyjęto propozycję redaktora naczelnego „Dějin věd a technik” — L. Nový’ego zorganizowania przyszłego spotkania jesienią 1983 r. w Lubicach (Czechosłowacja).

W końcowej części obrad redaktorzy zapoznali uczestników z nowymi — już podjętymi lub planowanymi w ich kraju — inicjatywami na polu historii nauki i techniki (np. w NRD powstało — głównie z przeznaczeniem dla wykładowców historii nauki — nowe czasopismo „Beiträge zur Wissenschaftsgeschichte”; w moskiewskim Instytucie Historii Przyrodoznawstwa i Techniki wznowiono wydawanie źródeł do historii przyrodoznawstwa, które drukowane są w wersjach dwujęzycznych, tj. w języku oryginału i tłumaczeniu na język rosyjski).

W ostatnim dniu konferencji zorganizowano dla uczestników półdniową wycieczkę do Poczdamu, gdzie zwiedzono piękny kompleks Sans Souci.

Joanna Jarzęcka

(Warszawa)